

die ook in die straat lag, naar Batavia. De bemanning en de goederen gingen deels naar Banda, deels via Makassar naar Batavia, uitgezonderd enige goederen, die wegens de wisseling van de moessonwind nog niet uit Buton afgehaald konden worden. Uit de bark Liefstalige kon op twee ankers, enige kanonnen en handmortiers na, die door inlanders zijn opgedoken, niets noemenswaardigs gered worden. De geredde opvarenden, 50 zeevarenden en 22 militairen, zijn op enige zieken en overledenen na, naar Ambon gestuurd. Men verwijst naar wat hierover, vergezeld van diverse verklaringen en verslagen, onder Ambon en Banda reeds werd gerapporteerd. [fol. 804] Over de Hoop is in de generale missive van 21 oktober 1766 reeds gemeld dat die na een zware reis veilig in Batavia is teruggekeerd, terwijl aan verdere ongelukken met sloepen, waarbij voor zover bekend slechts enige uitrustingsstukken verloren gingen, voorbij wordt gegaan. Voor de particuliere vaartuigen varende tussen Ambon, Banda en Borneo wordt verwezen naar de lijst die daarvan uit Makassar werd ontvangen. Aan zeevarenden die net als de militairen bij voortzetting van dienst na het verstrijken van hun dienstdag f 4,- in plaats van f 2,- per maand verhoging van gagie vragen, moet dit geweigerd worden. Men dient ze te vervangen door zeelieden van andere schepen. [fol. 805] Slechts als ze onmisbaar zijn, mag hiervan afgeweken worden. Aan gouverneur Cornelis Sinkelaar is wegens afloop van dienstdag toegestaan naar Batavia te komen om te repatriëren. Hij werd vervangen door de oudgouverneur van Malakka David Boelen. In plaats van de overleden secunde en hoofdadmiralteit Johan Emans is de koopman en gewezen boekhouder in het ambachtskwartier Bernardus van Pleuren aangesteld. Men verwijst verder naar de geheime en gewone brieven van het bestuur, naar de brieven van de vorsten van Boni en Buton, en naar de brieven die naar Makassar zijn gezonden en als bijlagen zijn toegevoegd. Ook wordt een repliek bijgesloten door de raad ordinaris Jan Schreuder, als beschrijver van Makassar, op de bezwaren die tegen zijn rapport van verleden jaar zijn aangevoerd.

BANDJARMASIN

[fol. 806] Uit Bandjarmasin werden van de residenten Willem Adriaan Palm en David Rudhé gewone brieven van 20 mei en 3 juli 1766 ontvangen, de eerste met een inlands vaartuig, de tweede met de Oranjeboom. Met de bark Arend kwam er nog een geheime brief van 1 november 1766. Over de inhoud van deze brieven wordt verslag gedaan, alsmede van het voornaamste in de uitgaande brieven van 28 maart, 8 augustus en 11 oktober 1766, die met de Oranjeboom en de barken Arend en Draak verzonden zijn. De eerste bevat de besluiten die op 22 maart 1766 in antwoord op de brieven uit het voorafgaande jaar zijn genomen, de twee andere [fol. 807] waren brieven ter begeleiding van de barken. Over inlandse zaken valt te melden dat de residenten de schuld van sultan Mohammad Ali uddin Amin ullah van f 3635 hebben overgenomen en onder borgtocht van sultan Akamuddin Saidullah aan pangeran Ratu Anum 8000 Spaanse realen hebben geleend als voorschot op te leveren peper uit de komende oogst. Dit is goedgekeurd in de verwachting dat er geen problemen uit voortkomen en het geen loze beloften zullen zijn. Dit schemerde in de brief van 8 november 1765 wel enigszins door. De eerste levering van 4195 lb garandeert nog niet dat de pangeran zijn woord houdt. De afschrijving van tekorten op de zwarte en witte peper van 6008 en 17 $\frac{3}{8}$ lb, [fol. 808] die bij het leeg worden van de pakhuizen bleek, is ook goedgekeurd voor een bedrag van rsd 931. De residenten hadden de voorschriften beter in acht moeten nemen en maar een derde aan de jonken moeten afstaan.)

En om de continueelen ophef die zijlieden maken van de peper die ter sluik vervoerd werd, en haare overdenking dat het onmogelijk is te beletten het afpersen der peper van de onderdanen voor geringe prijzen door de vorsten, voor oude en zeer bekende gezangen genomen, hebben haar gelast eens op te geven wat quantiteit de Comp^e op zodanige slinkse wijze werd ontvreemd en voorts hoe groot den inzaam van dien korl wel zoude wezen in een jaar.

Fol. 808r-v.